

**UCHWAŁA NR XX/464/20
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 28 maja 2020 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2019 rok

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a) oraz art. 92 ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 511 z późn. zm.) i w związku z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.).

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z efektów pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wyznaczonego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2019 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Maciej Biskupski

**SPRAWOZDANIE Z EFEKTÓW PRACY
ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY
ZASTĘPCZEJ za 2019 rok**

Spis treści

I. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 r. w Katowicach	3
II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza	9
III. Koszt realizacji zadań organizatora pieczy zastępczej w 2019 r.	11
IV. Podsumowanie.....	11

I. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 roku w Katowicach

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona na podstawie art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 z późn. zm.) przez starostę jednostka organizacyjna powiatu, wykonująca zadania systemu pieczy zastępczej.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. Zarządzeniem nr 621/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. oraz zmieniającym je Zarządzeniem nr 1343/2013 z dnia 25 stycznia 2013 r., Prezydent Miasta Katowice wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizował zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wynikające z art. 76 ust. 4 tj:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej

W ramach promocji, w dniu 10 maja 2019 r., z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, w Sali Teatralnej Pałacu Młodzieży w Katowicach odbyła się konferencja „Magia rodzicielstwa zastępczego”, przygotowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach we współpracy z Urzędem Miasta Katowice. Podczas konferencji dystrybuowano poradniki „10 pytań o rodzicielstwo zastępcze”.

W dniu 14 września 2019 r. pracownik Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej wygłosił wykład na temat rodzicielstwa zastępczego dla ponad 250 osób, w tym doradców życia rodzinnego Archidiecezji Katowickiej, w budynku Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, zachęcając słuchaczy do propagowania idei zastępczego rodzicielstwa podczas swojej pracy zawodowej. Jednym z zadań doradców życia rodzinnego jest bowiem udzielanie wsparcia oraz przekazywanie informacji rodzinom, które zgłaszają się do parafialnych poradni rodzinnych i często pytają o to, jak zostać rodziną zastępczą.

W 2019 r. promocja rodzicielstwa zastępczego realizowana była ponadto w formie reklamy w prasie i radiu. W dniu 15 października 2019 r. przedstawiciel zawodowych rodzin zastępczych oraz główny specjalista - psycholog Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wzięli udział w audycji radiowej Radia eM „Dobry czas z radiem eM”. Ponadto w bezpłatnym informatorze miejskim „Nasze Katowice”, w wydaniu czerwcowym, z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego ukazał się artykuł pt. „Dzieci marzą, by dorastać w rodzinie”. Z kolei w październikowym wydaniu informatora został zamieszczony wywiad z Naczelnikiem Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice pt. „Zostań rodzicem zastępczym! Dzieci potrzebują ciepła rodzinnego”. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach stale dostępna była informacja dotycząca warunków, jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziną zastępczą. Ponadto osoby odwiedzające stronę internetową mogły uzyskać podstawową wiedzę odnośnie procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach umieszczonych.

1	Liczba wykorzystanych druków reklamowych	729 sztuk „Poradnika dotyczącego rodzicielstwa zastępczego” 483 sztuk plakatów 4355 sztuk ulotek
2	Liczba audycji radiowych, programów telewizyjnych oraz artykułów prasowych, promujących zastępcze rodzicielstwo	2 artykuły do prasy na temat rodzicielstwa zastępczego 1 audycja radiowa
3	Liczba odsłon zakładki dot. rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej MOPS	994
4	Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących zastępcze rodzicielstwo	2 – obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz wykład na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej

Proces kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej polega w pierwszej kolejności na ocenie spełniania ustawowych warunków, określonych szczegółowo w art. 42 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co zostało potwierdzone w formie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej sporządzanej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Po uzyskaniu zaświadczenia lekarskiego o zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, uzyskaniu opinii o posiadanych predyspozycjach i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz spełnieniu warunków wynikających z art. 42 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kandydaci kierowani są na szkolenie.

Liczba rodzin ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej	47*
Liczba rodzin spełniających warunki wynikające z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	11
Liczba rodzin nie spełniających warunków wynikających z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	20
Liczba rodzin, które zrezygnowały z procedury kwalifikacyjnej	13

*w przypadku kilku rodzin, proces opiniowania został rozpoczęty w 2019 r., jednakże opinie zostały wydane w 2020 r.

W okresie sprawozdawczym w przypadku 47 rodzin przeprowadzono w/w analizy, z czego w przypadku 31 rodzin wydano opinie określające czy spełniają warunki wynikające z art. 42 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto 13 rodzin zrezygnowało z udziału w procedurze kwalifikacyjnej (w tym: 7 rodzin zrezygnowało z udziału jeszcze przed rozpoczęciem procedury; 1 rodzina wyprowadziła się poza miasto Katowice, w trakcie procedury kwalifikacyjnej 3 rodziny zrezygnowały z pełnienia funkcji rodziny zastępczej, 2 rodziny złożyły rezygnację po przeprowadzonych badaniach psychologiczno-pedagogicznych i sformułowaniu opinii).

W okresie sprawozdawczym, 11 rodzin spełniało warunki wynikające z w/w ustawy, a 20 rodzin nie spełniało warunków ustawowych niezbędnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Tym samym, osoby te nie zostały skierowane na szkolenie. W 2019 r. w przypadku 10 rodzin (13 osób) Sąd ustanowił rodziny zastępcze mimo nie spełnienia przez kandydatów warunków wynikających z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto 2 rodziny (3 osoby) nie spełniły warunków wynikających z ustawy i dzieci, dla których starały się o ustanowienie rodziny zastępczej, Sąd powierzył im jedynie w pieczę. W okresie sprawozdawczym Sąd odrzucił wniosek 1 kandydata z powodu braków formalnych w nim (kandydat również nie spełniał warunków ustawowych). Nadal toczy się postępowanie sądowe w przypadku 4 rodzin (5 osób).

W 2019 r. na wniosek kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wydano 6 zaświadczeń kwalifikacyjnych potwierdzających ukończenie szkolenia i spełnienie ustawowych warunków do bycia rodziną zastępczą oraz 2 odmowy wydania zaświadczenia.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

W 2019 r. zostały przeprowadzone dwa szkolenia grupowe (edycja wiosenna i jesienna) oraz szkolenie indywidualne dla kandydatów i nowo ustanowionych rodzin zastępczych spokrewnionych. Dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, szkolenie prowadzone było przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Szkolenia dla kandydatów na niezawodową rodzinę zastępczą przeprowadzone były przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodzin i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom” z Siemianowic Śląskich, według programu zatwierdzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Organizator szkolenia	Kandydaci na rodziny zastępcze spokrewnione (liczba osób)	Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe (liczba osób)
Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS	17*	-
Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom”	-	19

*z wynikiem pozytywnym ukończyło szkolenie 16 osób – jedna osoba z uwagi na brak wystarczającej frekwencji na zajęciach grupowych nie ukończyła szkolenia i będzie kierowana na jego kolejną edycję.

4. Zapewnienie badań psychologicznych osobom pełniącym funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej

W 2019 r. badania psychologiczne kandydatów oraz rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych zastępczych były prowadzone przez psychologów zatrudnionych w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Zgodnie z art. 46 ust. 3 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na podstawie badań psychologicznych dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej wykonywanych raz na dwa lata, sporządzana była opinia określająca predyspozycje i motywacje rodziców zastępczych do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej.

Liczba wydanych opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	71*
Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	72

*jedna osoba (jedna rodzina) odmówiła poddania się badaniom psychologiczno-pedagogicznym. W związku z czym nie było możliwe wydanie opinii dotyczącej jej predyspozycji i motywacji. W tym wydane zostały również 22 opinie (dotyczące 30 osób), które sporządzone zostały na podstawie badań psychologicznych przeprowadzonych w 2018 r.

5. Zapewnianie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

W okresie sprawozdawczym przeprowadzone zostały szkolenia dla spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, poświęcone tematyce:

- „**Mechanizmy uzależnienia i dopalacze**” – szkolenie zorganizowane przy współpracy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Miejskiej Izby Wyrzeźwień i Ośrodka Pomocy dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Katowicach. W szkoleniu wzięło udział **6 rodzin zastępczych** (7 osób). Celem szkolenia było dostarczenie rodzinom zastępczym informacji na temat substancji psychoaktywnych – działania środków odurzających, skutków ich stosowania, rozpoznawania symptomów świadczących o występowaniu problemu uzależnienia u dziecka. Rodziny zastępcze zostały zapoznane z mechanizmami, jakie kierują postępowaniem osób uzależnionych od środków odurzających. Najwięcej uwagi skupiono na narastającym obecnie problemie dopalaczy. Spotkanie zakończyło się zapoznaniem uczestników z działalnością Izby Wyrzeźwień i Ośrodka Pomocy dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Katowicach oraz oferowanymi formami wsparcia.

- „**Seksualność dzieci i młodzieży**” – szkolenie zorganizowane przez psychologów Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Celem szkolenia było zapoznanie uczestników z wiedzą na temat seksualności człowieka, rozwoju psychoseksualnego dziecka, popędu seksualnego oraz sposobów realizacji potrzeb seksualnych w różnych okresach rozwojowych, jak również jej usystematyzowanie. Rodziny zastępcze poznały także kwestie dotyczące zdrowia seksualnego, praw seksualnych, tożsamości płciowej oraz orientacji seksualnej. Ponadto rodziny zastępcze miały okazję nabycia praktycznych umiejętności w zakresie prowadzenia rozmów z dzieckiem na temat seksualności, adekwatnego reagowania na zadawane przez dzieci pytania. W szkoleniu uczestniczyło **10 rodzin zastępczych** (12 osób).

- „**Niepełnosprawność i choroby dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej**” – szkolenie zorganizowane przez psychologów Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Wzięło w nim udział **9 rodzin zastępczych** (11 osób). Celem szkolenia było wzbogacenie wiedzy

uczestników na temat rodzajów niepełnosprawności i schorzeń współwystępujących u dzieci przebywających w rodzinie zastępczej, przekazanie wiedzy dotyczącej wybranych aspektów niepełnosprawności i wybranych chorób przewlekłych oraz zwrócenie uwagi na możliwość wstępnego rozpoznania symptomów, a także wzmocnienie umiejętności radzenia sobie z trudnościami, wynikającymi z niepełnosprawności i złego stanu zdrowia dziecka. Prowadzący przekazali rodzinom zastępczym informacje o miejscach wsparcia i pomocy dla dziecka z niepełnosprawnością.

Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach grupowych	30*
--	-----

* osoby sprawujące funkcję rodziny zastępczej brały udział w kilku różnych szkoleniach.

6. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

W 2019 r. funkcję rodziny pomocowej pełniło 6 rodzin. Łącznie w rodzinach pomocowych umieszczono czasowo 20 dzieci – na okres urlopu lub zwolnienia lekarskiego zawodowej rodziny zastępczej.

Osoby i rodziny, które postanowieniem sądu rodzinnego zostały ustanowione rodziną zastępczą, objęte były wsparciem i pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudnił 26 koordynatorów, którzy współpracowali z **337** rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, niezawodowymi i zawodowymi (9 rodzin) oraz **135** usamodzielnianymi wychowankami, spośród których 40 udzielono wsparcia (w tym najwięcej w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych).

Osoby i rodziny, które postanowieniem sądu rodzinnego zostały ustanowione rodziną zastępczą, objęte były wsparciem i pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do najważniejszych zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należały w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnienie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Jedną z form wspierania rodzin zastępczych w ich codziennym funkcjonowaniu są grupy wsparcia. Adresatami grupy wsparcia, organizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, są rodziny zastępcze spokrewnione. Rodzice zastępczy w 2019 r. wyrażali potrzebę uzyskiwania wsparcia psychologicznego i edukacji psychologicznej, związanej ze specyfiką wychowywania dzieci w rodzinie zastępczej.

Grupy wsparcia prowadzone są raz w miesiącu w okresie od lutego do czerwca, a następnie od września do listopada. W spotkaniach uczestniczą rodziny zastępcze spokrewnione, zamieszkujące na terenie Katowic. Taka forma pomocy wynika bezpośrednio z potrzeb rodzin zastępczych w zakresie edukacji psychologicznej i pedagogicznej, związanych ze specyfiką wychowywania dzieci w warunkach rodziny zastępczej. Podejmowane w czasie spotkań zagadnienia wynikały z bieżących doświadczeń uczestników, a wiedza uczestników była wzbogacana o treści służące podniesieniu ich kwalifikacji oraz rozwojowi osobistemu rodziców zastępczych. Spotkania były prowadzone przez psychologa i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Uczestnicy spotkań grupowych mieli możliwość rozwijania (nabywanych w ciągu całego cyklu spotkań) kompetencji. Spotkania trwały średnio po 2 godziny. W okresie sprawozdawczym udzielono wsparcia 4 osobom.

Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom” z Siemianowic Śląskich liczyła 17 osób, spotkania odbywały się raz

w miesiącu i trwały 3 godziny. Głównym celem spotkań było uzyskiwanie i dzielenie się wsparciem w pełnieniu funkcji rodzica zastępczego, doskonalenie umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z emocjami w sytuacjach napięcia, inicjowania i wzmacniania pozytywnych zmian w systemie rodzinnym, zapobieganie wyczerpaniu i wypaleniu oraz wypracowanie wspólnych rozwiązań problemów opiekuńczo-wychowawczych.

7. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy

W 2019 r. 3 dzieci z rodzin zastępczych skorzystało z pomocy wolontariuszy w ramach programu „Słonecznik” – korepetycje dla dzieci i młodzieży.

8. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi

Systematyczna współpraca ze szkołami, przedszkolami, ośrodkami pomocy społecznej i innymi placówkami ma na celu zgromadzenie informacji o sytuacji socjalno-bytowej, zdrowotnej, dydaktycznej dzieci, jak również sytuacji socjalno-bytowej rodziców naturalnych, władzy rodzicielskiej i alimentów, by na podstawie zgromadzonych dokumentów ocenić możliwość powrotu dzieci do rodziców naturalnych. Na podstawie zgromadzonych dokumentów są przygotowywane oceny rodziny zastępczej i oceny sytuacji dziecka, które są przekazywane do Sądu Rodzinnego.

W ramach pomocy zawodowym rodzinom zastępczym o charakterze pogotowia rodzinnego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował współpracę z:

- Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka,
- Wojewódzkim Zespołem Ochrony Zdrowia Matki, Dziecka i Młodzieży,
- Specjalistyczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Specjalistyczną Poradnią Rodzinną,
- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Oświatowym Dziennego Pobytu Dla Dzieci Niepełnosprawnych,
- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym,
- Chorzowskim Centrum Pediatrii i Onkologii,
- innymi placówkami służby zdrowia w Katowicach i w miastach ościennych.

9. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych realizowane było przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, zatrudniający wysoko wykwalifikowaną kadrę merytoryczną psychologów i pedagoga. W okresie sprawozdawczym poradnictwo specjalistyczne obejmowało diagnozowanie problemów rodzin zastępczych, ich zasobów i barier oraz udzielanie specjalistycznego wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Poradnictwo specjalistyczne miało na celu wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu powierzonej im funkcji, wzmocnienie poczucia ich odpowiedzialności za wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz problemów dzieci, rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodzin zastępczych, podniesienie świadomości rodziny poprzez zwrócenie uwagi na indywidualne potrzeby jej członków. Rodzinom zastępczym udzielano również wsparcia w radzeniu sobie z pojawiającymi się kryzysami czy problemami. Z kolei poradnictwo specjalistyczne skierowane do młodzieży, miało na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości oraz naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

Liczba udzielonych rodzinom zastępczym porad indywidualnych	525*
---	------

*w tym, w zawodowych rodzinach zastępczych udzielono 17 porad

10. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Rodziny zastępcze, które zgłaszały potrzebę uzyskania pomocy prawnej, mogły skorzystać z porad prawnych udzielanych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach. W 2019 r. pomoc prawna, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego, została udzielona 62 rodzinom zastępczym.

11. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował z Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich w Katowicach, informując o całokształcie sytuacji rodzinnej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz o sytuacji rodziny pochodzenia dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzali oceny sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dziecka do lat trzech i nie rzadziej niż co 6 miesięcy w przypadku pozostałych dzieci. Po sporządzeniu oceny sytuacji dziecka formułowano na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego jego pobytu w pieczy zastępczej, a następnie przekazywano ją do właściwego sądu.

łączna liczba przeprowadzonych ocen zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej	649*
--	------

* w tym 71 ocen w rodzinach zastępczych zawodowych; wydano łącznie 10 ocen negatywnych.

12. Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę

Kandydaci zgłaszający gotowość do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej i zawodowej przechodzą proces kwalifikacyjny, który polega w pierwszej kolejności na ocenie spełniania warunków określonych w art. 42 ust. 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wraz z psychologiem Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach na podstawie zebranych informacji, podczas wizyty w miejscu zamieszkania i przeprowadzonej z kandydatami rozmowy, oraz po skompletowaniu niezbędnych dokumentów, sporządza diagnozę – ocenę sytuacji rodziny. Elementem procesu opiniowania kandydatów na rodziny zastępcze jest przeprowadzenie badań pedagogiczno - psychologicznych określających predyspozycje i motywację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Badania pedagogiczno - psychologiczne wykonywane są przez psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Po uzyskaniu opinii o spełnianiu warunków wynikających z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kandydaci kierowani są na szkolenie na podstawie programu zatwierdzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze objęte są wsparciem ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Rodzice dzieci umieszczonego w pieczy zastępczej, objęci są pomocą i wsparciem pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej, asystentów rodziny Zespołu ds. Asysty Rodzinnej, poradnictwem specjalistycznym pracowników Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

13. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Stosownie do art. 42 ust. 1 pkt 5b Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, których predyspozycje zostały potwierdzone opinią psychologa. W 2019 r. badania pedagogiczne i psychologiczne były prowadzone przez pedagoga

i psychologów zatrudnionych w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Liczba opinii psychologiczno-pedagogicznych	32*
Liczba osób, którym wykonano badania psychologiczno-pedagogiczne	43

*W 2019 r. wydane zostały 4 opinie psychologiczno – pedagogiczne, dotyczące 5 kandydatów (4 rodziny), sporządzone na podstawie badań psychologiczno – pedagogicznych przeprowadzonych pod koniec 2018 r.

14. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Rodzinom zastępczym oferowana była praca socjalna, specjalistyczne poradnictwo, w tym prawne, psychologiczne i pedagogiczne w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Dziale ds. Rodzin z Dziećmi, Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii oraz w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Rodziny informowane były o działających organizacjach i stowarzyszeniach pozarządowych. Wszystkie zawodowe rodziny zastępcze objęte są opieką oddzielnie wyznaczonego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

15. Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Koordynatorzy mają możliwość stałego podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach, zespołach konsultacyjnych, superwizjach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach oraz proponowanych przez podmioty zewnętrzne. Udział w szkoleniach podniósł kompetencję pracowników oraz pozwolił na wymianę doświadczeń zawodowych.

16. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, składa staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy.

17. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach zgłoszono **26** dzieci z niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych, z czego tylko **3** dzieci zostało zakwalifikowanych do adopcji. Pozostałe 23 dzieci nie uzyskało kwalifikacji do adopcji z powodu długotrwałego pobytu w rodzinie zastępczej, pokrewieństwa dzieci z rodziną zastępczą, zaspokajania w sposób prawidłowy potrzeb dzieci przez rodzinę zastępczą oraz regularne kontakty dzieci z rodzinami naturalnymi. Ponadto zgłoszono 14 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych i wszystkie uzyskały kwalifikacje do adopcji.

18. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

W przypadku pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej jednocześnie więcej niż 3 dzieci, rodzina ma prawo do pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i przy opiece nad dziećmi. W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudnił na podstawie umów zleceń 13 osób do pomocy zawodowym rodzinom zastępczym. Osoby te za wykonane usługi otrzymywały wynagrodzenie w kwocie 14,70 zł. brutto za każdą godzinę, a ich zadaniem było nie tylko krótkotrwałe sprawowanie opieki nad dziećmi (np. w czasie, gdy zawodowa rodzina zastępcza jest z dzieckiem na rehabilitacji lub u lekarza), ale także wyjście z dzieckiem na plac zabaw, wykonanie prania, sprzątanie mieszkania, drobne zakupy itp.

Na wynagrodzenia dla osób pomagających zawodowym rodzinom zastępczym w 2019 r. przeznaczono **184 694,80 zł.**

II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania rodziców, piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza:

- 1) **spokrewniona** - utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim będących wstępnyymi (dziadkami, pradziadkami) lub rodzeństwem dziecka,
- 2) **niezawodowa** - utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim niebędących wstępnyymi lub rodzeństwem dziecka,
- 3) **zawodowa** - opiekuje się dziećmi niewymagającymi specjalistycznych oddziaływań wychowawczych.
W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie licznego rodzeństwa, liczba dzieci w rodzinie zastępczej może się zwiększyć.
  - a) **pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – umieszcza się tu nie więcej niż 3 dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 4 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka może być przedłużony, jednak nie więcej niż o kolejne 4 miesiące lub do zakończenia sprawy o powrót dziecka do domu, o umieszczenie w rodzinie adopcyjnej lub w innych formach pieczy zastępczej,
  - b) **specjalistyczna** – w tej rodzinie umieszcza się dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi, wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji. W tej rodzinie może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci.

Liczba dzieci i liczba rodzin zastępczych na terenie miasta Katowice w latach 2017-2019

liczba rodzin zastępczych	2017	2018	2019
	ogółem narastająco	ogółem narastająco	ogółem narastająco
	369 *	363*	340*
w tym:			
1. spokrewnione	236	228	216
2. niezawodowe, zawodowe	134	136	124
liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	514 **	518	476
w tym:			
1. spokrewnione	297	288	276
2. niezawodowe, zawodowe	218	230	200

*jedna rodzina zastępcza pełniła równocześnie funkcję rodziny niezawodowej i spokrewnionej, dodatkowo w 2019r. jedna rodzina zastępcza pełniła funkcję rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej.

**jedno dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej, a następnie w niezawodowej

2. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonujące na terenie miasta Katowice.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze:

- 1) Dom Dziecka "Tęcza", ul. Rybnicka 1, Oddział Domu Dziecka "Tęcza", ul. Kaszubska 16,
- 2) Dom Dziecka "Stanica", ul. Plebiscytowa 46,
- 3) Dom Dziecka "Zakątek", ul. Brynowska 70 a.

Placówki prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi w Katowicach:

- 1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 1, ul. Leopolda 2/3,
- 2) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 2, ul. Leopolda 3/1,
- 3) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 3, ul. Leopolda 3/2.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej. Przygotowują dzieci do samodzielnego życia w społeczeństwie oraz prowadzą pracę z rodziną naturalną dziecka w celu umożliwienia powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Katowic	262	256	238
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych miast	16	13	15
Razem:	278	269	253

III. Koszt realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 r.

Rodzaj wydatku	Roczny koszt
Świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych	4 569 145,89
Świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek	791 806,11
Koszty wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych oraz osób do pomocy w gospodarstwie domowym (ze składkami pracodawcy)	687 703,88
Koszty szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze	29 160,00
Koszty funkcjonowania i obsługi Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach	1812148,33
Całkowity koszt:	7 889 964,21

IV. Podsumowanie.

W latach 2017-2019 zaobserwowano niewielki spadek liczby rodzin zastępczych, dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, co związane jest z szeregiem działań zmierzających do zintensyfikowania pracy z rodziną biologiczną dziecka, mających na celu utrzymanie dziecka w tej rodzinie lub dążenie do powrotu dziecka z placówki opiekuńczo-wychowawczej do rodziny biologicznej. Dodatkowo rodziny biologiczne oraz dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej zostały objęte wsparciem w ramach Programu Rodzina 500 Plus, co poprawiło jakość życia rodzin i umożliwia pełne zaspokojenie potrzeb dzieci zarówno podczas pobytu w pieczy zastępczej, jak i po powrocie do rodziny biologicznej.

Planuje się kontynuować dotychczasowe działania w zakresie wsparcia rodzin zastępczych w prawidłowym funkcjonowaniu, poprzez zapewnienie dostępu do usług koordynatora pieczy zastępczej, specjalistów i rodzin pomocowych, organizowanie grup wsparcia oraz szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze. Nadal będą także podejmowane działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego nakierowane na pozyskiwanie kolejnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, aby minimalizować zjawisko umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Dokument podpisany bezpiecznym podpisem elektronicznym

Podpis: Signature-414806610

Imię: Maciej Marek

Nazwisko: Biskupski

Instytucja:

Miejscowość:

Województwo:

Kraj: PL

Data podpisu: 28 maja 2020 r.

Zakres podpisu: Cały dokument